

**TARPTAUTINĖ KOMISIJA NACIŲ IR SOVIETINIO OKUPACINIŲ
REŽIMŲ NUSIKALTIMAMS LIETUVOJE ĮVERTINTI**

**Nacių okupacija 1941–1944 m. Holokaustas ir kiti nacių nusikaltimai.
Nežydų persekiojimas.**

Lietuvos romai nacių okupacijos metais

IŠVADOS

(patvirtinta 2002 06 19)

1. Didžiausia atsakomybė dėl romų persekiojimo, deportacijų ir masinio naikinimo tenka nacionalsocialistų okupaciniam režimui Lietuvoje, visų pirma SS ir SD.
2. Lietuvos romai, kurie neturėjo pastovios gyvenamosios vietos, būdavo priskiriami asocialiems, visuomenei nenaudingiems ir nuo jos izoliuotiems bei politiškai “nepatikimiems” elementams.
3. Romus areštuodavo, sutelkdavo įkalinimo vietose ir konvojuodavo lietuvių pagalbinė policija.
4. Represijos prieš romus, Trečiajam reichui okupavus Lietuvą, prasidėjo po to, kai įvyko masiniai žydų šaudymai. Masiniai areštai prasidėjo 1942 m. vasarą ir rudenį. Tačiau Vokietijos-Lietuvos pasienio miesteliuose jau pirmosiomis karo savaitėmis buvo sušaudytų romų.
5. Deportuojami romai būdavo laikinai patalpinami policijos areštinėse arba kalėjimuose, vėliau išsiunčiami į paskirstymo punktą – Pravieniškių darbo stovyklą. Dar vėliau jie būdavo išvežami darbams į Štuthofą ir Buchenvaldo koncentracijos stovyklas ir į Branderburgo lėktuvų gamyklą Vokietijoje, į Prancūzijos Boilingo, Faringo ir Versalio stovyklas. Tik karo pabaigoje dalis romų atsidūrė nacių okupuotos Europos masinio naikinimo stovyklose. Iš Lietuvos į Vokietiją ir okupuotą Prancūziją buvo deportuota apie 1000 romų.
6. Romai daugiausiai buvo žudomi Pravieniškių stovykloje. Nustatyta, kad vienos akcijos metu buvo sušaudyta apie 50 romų: mažamečių vaikų, ir senelių, kaip netinkamų dirbti fizinį darbą. Kitos žudynių vietos buvo Šalčininkų rajone, netoli Kirtimų (Porubankos). Romai buvo žudomi ir Kauno IX forte bei Paneriuose. Iš viso nacių okupacijos metais buvo nužudyta apie 500 Lietuvos romų.

Pirmininkas

Emanuelis Zingeris

Vykdantysis direktorius

Ronaldas Račinskas